

PRISMETS ARTIKKELKONKURRANSE 2011

Prismet utlyste i 2010 en tverrfaglig artikkelkonkurranse med temaet "Familie". Det kom inn fire bidrag fra ulike fagtradisjoner. Tre av disse er premiert og trykkes i Prismet 2/11. Den siste artikkelen var også interessant, men uferdig. Forfatter blir bedt om å bearbeide denne med henblikk på et senere Prismet-nummer.

Første premie, kr. 5000: Førstekonservator Gjertrud Sæter, Norsk folkemuseum: "Familieforskningens doxa"

Denne artikkelen retter, med utgangspunkt i tekster om svigermorrelasjoner, oppmerksomheten mot diskursive praksiser i den vitenskapelige tekstkulturen – hvilke tekster som gis stemme og hvilke som ikke gis stemme, og hvorfor. Søkelyset blir derfor på *forutsetningsnivå* rettet mot selve familieforskningen som praksisfelt, i denne sammenheng representert ved tekster om svigermorrelasjoner. Forfatteren undersøker hva slags forestillinger det er som tas for gitt i vitenskapelige tekster som behandler svigermorrelasjonen, og hvordan familien, svigermor og svigermorrelasjoner blir gitt mening i forskningsdiskursen. Forfatteren viser hvordan det ikke bare er folkloren og populærkulturen som reproducerer de negative forestillingene om svigermor – de samme forestillingene kan spores i forskningen. Artikkelen er både velskrevet, poengtert og i norsk sammenheng meget original. Forfatterens funn har overføringsverdi til en rekke andre områder innen familieforskningen, utover de konkrete forskningstekstene om svigermorrelasjoner som analyseres, og vil derfor også kunne ha relevans som pensumtekst i en rekke sammenhenger.

Andre premie, kr 2500: Førsteamanuensis Jon Vegard Hugaas, Universitetet i Stavanger: "Foreldreskapets normative og faktiske grunnlag – en filosofisk drøfting med referanse til Locke, Kant og Hegel"

En rekke pågående debatter i vår samtid aktualiserer og berører foreldreskapets normative grunnlag. Forfatteren tar utgangspunkt i den biologiske foreldreskapsmodellen (som tradisjonelt har fungert som et paradigmatisk forhold som ikke trenger begrunnelse) og de påfølgende reforhandlinger av foreldreskapet som har kommet i kjølvannet av medisinske og sosiale endringer, og viser behovet for en systematisk og kritisk gjennomgang av foreldreskapet i normativ forstand. Han fremholder med inspirasjon fra Habermas og Rawls hvordan en begrunnelse av foreldreskapet ikke utelukkende kan gis verken ut i fra konvensjoner eller religiøse særdiskurser, en må gis på allmenne premisser. Selv velger han derfor å drøfte denne problematikken ut i fra tre representative posisjoner i en filosofisk fagtradisjon: Locke, Kant og Hegel. Han angir gode grunner til å behandle foreldreskapsbegrepet som et såkalt familiebegrep semantisk sett, altså som et fenomen der ikke alle utgaver av tilsvarende fenomener har én ting felles, men er relatert til hverandre gjennom en serie av delvis overlappende likheter. Videre viser han at man kan forstå foreldreskapsbegrepet i lys av såkalt *prototypeteori*, der det primært assosieres med en prototype, som ligger i bunn som paradigmatisk forståelse – i dette tilfellet det naturlige foreldreskapet som anerkjennes sosialt og juridisk. Prototypen suppleres imidlertid av delvis overlappende ikke-paradigmatiske alternativer til det paradigmatiske begrepet, f.eks. adoptivforeldre, likekjønnet foreldreskap, osv. Forfatteren viser på en velbegrunnet måte hvordan det er vanskelig å entydig avklare kriteriene for foreldreskap på rent deskriptive empiriske biologiske premisser, og hevder at foreldreskapet må avgrenses normativt deontologisk, med utgangspunkt i *barnets* rettigheter og interesser. Forfatteren skal ha ros for å ta opp en meget aktuell problemstilling og behandle den på en svært grundig måte. Artikkelen er både velskrevet og gjennomarbeidet, og de perspektivene forfatteren henter opp vil kunne ha relevans i kirkelige så vel som offentlige politiske og sosiale sammenhenger.

Tredje premie, kr. 1500: Høgskulelektor Kristin Hatlebrekke, Høgskulen i Volda: " Maria og den gode mor"

Forfatteren tar utgangspunkt i den fornyede Mariainteressen som i dag kan observeres både innenfor og utenfor kirkelige sammenhenger i Norge når hun gjør en teologisk og feministisk analyse av to nyere Maria-syngespill med barn og unge som målgruppe. Hun spør hvilke mors- og kvinneroller disse spillene formidler. Forfatteren beskriver hvordan Maria ikke kommer alene, men har med seg århundrers forståelse og diskusjon om kvinne- og morsrolle. Det henvises gjerne til religiøse og kulturelle røtter eller tradisjoner i forbindelse med fornyelsen av Mariafromheten, men i tråd med nyere historieforskning peker forfatteren på at tradisjon er noe som aktivt skapes, ikke bare overleveres. Spillene formidler forholdsvis tradisjonelle bilder av Maria som kjæreste, hustru og mor. Forfattere avviser ikke å *også* snakke positivt om disse kvinnerollene. Men fordi dette i alle år representerte også den lutherske kirkes selvsagte og uimotsagte kvinneideal som det har kostet mye teologisk og politisk innsats å revidere og utvide, mener hun at Den norske kirkes formidling av Maria bør diskuteres. Å bruke Maria i forkynnelsen fører ikke nødvendigvis til at kvinners stilling blir styrket, det kan like gjerne bli et tilbakeskritt til låste familieideal og kvinneroller etter patriarkalsk mønster. Artikkelen er en interessant analyse av et aktuelt empirisk materiale som brukes i trosopplæring og kulturformidling i regi av Den norske kirke, og kan plasseres som et representativt bidrag i det som etter hvert må sees på som en etablert feministteologisk forskningstilnærming til norske kirkepraksiser som for eksempel trosopplæring og liturgi.

2. mai 2011

For redaksjonen

Birgitte Lerheim og Eigil Morvik